

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON A NAGY SZÜNIDŐBEN IS.

Laptulajdonos és kiadó: A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”		Felelős szerkesztő: SOMLYAY JÓZSEF.
Előfizetési ár:	A lap szellemi részét illető közlemények, valamint a vidéki előfizetők részéről beküldendő díjak és reklamációk a szerkesztő neve alatt Budapest, I. ker. Krisztinaváros, Pálya-utca 9-ik sz. a. küldendők.	TARTALOM: A kultúregyletek s a magyar kultúra. HITTER F. — Tanulások a módszertan történetéből. LEDERER A. — Tárca. Karacs T. paedagogiai nézetei. — Egyesületi élet. — Levelezés. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.
Egész évre 4 frt		
Fél évre 2 frt		
Negyed évre 1 frt		
Egyes szám 10 kr.		

A kultúregyletek s a magyar kultúra.

Mai napság nagyon gyakran hangoztatják a nemzeti reagálást s mint ennek reményen felül szép sikert felmutató nyilvánulási ágát: a kultúregyleteket emelik különösen ki. Tagadhatatlan, hogy népünk műveltségi fokának igen erős emeltyüi lehetnek a szóban forgó egyletek, s hiszszük, hogy a működés terén szerzett tapasztalatok, a tisztuló nézetek befogadása és haszonra fordítása mellett minden esetre azok is lesznek.

A kultúregyleteket tudvalevőleg a Schulverein hirhedett szász-kodásai által felébresztett magyar közszellem hozta létre s Sáros- és Szatmár megyék példájára ma már a nemzetiségi vidékek legtöbbszörében szervezve azon uton látjuk haladni, hogy az „ország iskola egyesület” mint mag által, egy országos egyesületté, vagyis inkább szövetséggé tömörüljenek. Mivel ez egyletek s működésük a tanítóvilágot a legközvetlenebbül érintik s főképp, mert az eddigi szervezést, a működés irányát nem tartjuk kellően kielégítőnek, nem lesz felesleges ezen, ma annyira emlegetett egyesületekről egyet-mást elmondani.

Nagyon érezni még, hogy alig egy emberöltővel vagyunk túl a „rendi magyar állam” korszakán, amikor a néhány százezerre memő nemesség képezte a magyar nemzetet, lévén a többi a szereplők kezei között csak tétlen nyers erő; amikor a jogot bíró kisebbség nem tartotta szükségesnek, a jog nélküli többség meg nem érezte a két elem egyívű tartozóságát, amikor csak ur és szolga, de a modern értelemben vett nemzet nem is volt. Természetes, hogy akkor a nemzet, mint ilyen, a hivatalos téren kívül, társadalmilag alig reagálhatott széles körben azon a téren, hol magának a magyarul beszélő nemzettestnek szaporításáról, a magyar nyelvtérületnek a kultúra által való kiterjesztéséről lehet szó.

A végzet annyi lángész adott e században a hazának, hogy ezek egyesített ereje által képes volt új korszakot alkotni életében.

De a század elején, sőt egész a népokt. törvény meghozataláig, nem arról volt szó, hogy a nyelvterületet szélesbítsük, hanem, hogy magát a magyarul beszélő elemet magyar nemzetté tegyünk. Ezen igyekezet forrongásba hozta a nemzet intelligenciáját s e forrongás, az eszmék terjedése ma már minden esetre nagy eredményt ért el. De mind e hatás eszközlése a nemzet egy kis töredékétől eredett; újabban jóformán hivatalos reagálássá vált, és azt tapasztaljuk, hogy a tisztán társadalmi jelleggel bíró kultúregyletek mozgatói, megindítói is a hivatalos magyar reakció egyéneiből telnek ki. Jóllehet ez egyének nem kötelezettségből, hanem tisztán egyéni jóindulatból működnek e téren, de mivel a működés neme különben rokon hivatásukkal, s mivel az életpályáján szeretettel csügghető ember kedveli s örömetest végzi azon munkásságot, mely szerzett s megkedvelt eszméivel rokonságban áll, azon eszméknek elterjedését is óhajtja, így igyekszik az eszmék kultiválását másokban is felkelteni; visszavezethető a mai napság annyira emlegetett nemzeti reagálás egyes egyének buzgóságára s részben a hivatalos magyar reakció szüleményére. Nem veszt azért e buzgóság semmit nemességéből; nem is vesztethet, mert hiszen épen ez az útja egy helyesen szervezett államban az eszmék kultiválása elterjesztésének. Társadalmi reakció mindvalamennyi: az a közokt. kormány s az országgyűlés e részbeni így kezete a népképviselő elvénél fogva; de ez — tudjuk — nem hatja még át a nemzet tömegét; szélesedik a reagálásra való igyekezet a társadalom nem hivatalos egyéneinek actióba vonása által s ma joggal mondhatjuk, hogy a nemzet legfontosabb kérdésénél, a nyelvterület szélesítésénél — bármilyen indító okok folytán — de tényleg erős a társadalmi reagálás.

Hízegő a magyar emberre, ha e társadalmi reagálást nemzetinek nevezi, de amennyiben a nemzet fogalmával az egyetemesség elválaszthatatlannal egybe van kapcsolva, nem látjuk még ma a nemzeti reagálás emlegetést teljesen jogosultnak.

Az ily dolgoknál, melyek a legnagyobb joggal tekinthetők az eszmék kultiválása körébe tartozóknak, az egyetemes hatás csak egyetemes fejlettségéből származhatik. Helyes megjegyzés az, hogy akkor veszi valamely nép művelődése kezdetét, mikor a tanulás kényszerére nincs szüksége, hogy az értelmi haladásban részt vegyen. — Azonban mi még nem vagyunk itt, s ha kedvezőbb anyagi viszonyok között kielégítő eredményt látunk is, tapasztaljuk, hogy ez még sem általános, csak helyi vagy egyéni jelenség. Hisz a nép alig van túl a jobbágy-korszakon, mikor egyéni nyertek művelést a vallás, de nem az ember szolgálatára. Tapasztaljuk, hogy az iskolától való idegenkedés általános a határszélen levő megyékben s részben meg van a törzsökös magyar lakosságnál is. Mert még nincs kellő népmíveltség, nincs s nem is lehet egyetemes visszahatás a nemzetiségek törekvései és főképp a multban gyökerező elmaradottság ellen.

Hogy tehát a feladatot: nyelvben egygyé forrasztani a magyar nemzet nemzetiségi tagjait, elérje a haza, nem elég tisztán a nyelv tanítása által hatni közre, de az első és fő teendő, hogy magát a magyar népet értelmileg annyira képezzük, hogy az minden körülmény között megállva, a nemzetnek ne csak fizikai, de erkölcsi erejét adja. Hogy így első sorban a nemzeti reagálás magának a magyar népnek elmaradottsága ellen nyilvánuljon s ha intensitive pezsgő életet ér el a kultúra terén,

extensive a másnyelvűek assimilálódását is hathatósabban munkállhassa. E nézetiünket igazolja azon körülmény, hogy a helyzet és régebbi fejlődés folytán magasabb műveltségű városok úgy a nemzeti egygyé forrasztásnak, mint általában a demokratikus társadalomnak gőcpontjai. A városok népe uralkodik ma kulturája, ipara s kereskedelmével a vidékek s így az ország felett, ez választja tényleg még a nemzet képviselőt is. Im az a feladat, hogy a vidéki elemet is e fokra emeljük s akkor lesz tényleg minden tekintetben erős nemzeti visszahatás.

Népiskolánk mai szervezetében a legtöbb helyen befejezetlen intézmény. Nem tekintve a mindennapi oktatás misériáit, a nem iskolázók végtelen nagy számát, csak arra utalunk, hogy az ismétlő iskolázás, — mely téren pedig a törvény maga is nagyon keveset követel, — még az egyáltalán ki nem elégtő óraszám mellett is alig itt-ott van szervezve. Nem tartozik tárgyunkhoz a — nézetünk szerint — különben meg nem felelő szervezet bírálása. De kimondjuk, hogy egy erős nemzeti fejlődés eszméje megköveteli az ismétlő iskola rendes életbeléptetését, mely megadná a tetőt a mindennapi, elemi oktatás épületének. És akkor aztán, hogy az iskolai képzés ne érjen a megállapodáshoz, hogy az élet nehézségeit viselő nép az anyagiak mellett ne vetkőzze le az iskola szükségképpen feltételezendő finomabb szellemét, de sőt inkább, hogy az ifju nemzedék megtartsa a haladás kellő fokait s abban az időben, mely az egyéni jellem alakulására a legfontosabb, — mentve a káros behatásoktól, — jó irányban haladhasson, hogy így a művelődés iránt való hajlamot meglelt korára átvigye és illetve ott megőrizze: elengedhetetlen az iskolával szerves kapcsolatban álló ifjusági körök s ifj. olvasó-társulatok létesítée. Ez intézmény aztán a felnőtt koruaknál s az idősebbekre való tekintetből a népkaszinók intézményével köttetnék össze. Így volna állandósítható a képzés s ennek ily irányban való megoldása véghetetlen nagy fontosságú. Vannak olvasóköreink az országban mindenfelé — a nagyobb községek intelligens eleme számára, de mindenütt ki van zárva a népnek ép azon része a szellemi finomodás és nemes időtöltés alkalmából, melynek a képzésre legnagyobb szüksége volna. És nekünk magyaroknak, kik mint fizikai erő utóvégre sem állunk a nemzetek között elől, okvetetlen fel kell használnunk minden lehető módot, hogy népünket, mint erkölcsi erőt szerepeltethessük. Nem tekintve, hogy népünk hajlammal bír a társas időtöltésre, már csak azért is ezt a módot óhajtjuk, mert meggyőződésünk szerint általános haladást másképp nem érhetünk el. A társulatok szülik a szabadság eszméjét, de ezek ápolják mind azon jót, mely az embert emberré teszi.

Ez irányban némi mozgás volt észlelhető a legutóbbi időkben. Gyakran hangsúlyozzák az isk. könyvtár (recte ifjusági kt.) létesítésének szükségét s a statisztikák azt mutatják, hogy csak a beszédnél maradtunk. A tett halála az okoskodás, ha nincs a létesítésre mód és eszköz nyújtva. A leghelyesebb az, hogy a népnek szórazkoztató helyet mutassunk a korcsma helyett, hol egy intelligens tag jelenlétében olvasgathasson, sőt — kártyázzathasson is, de nem pénzre. Az igekezet, mit az országban tapasztaltunk, eddigelé jó eredményt mutatott fel a „Jó könyvek“ s a Ferenczy szerkesztése alatt most kiadásban levő füzetek által. Ez mind felhasználható a nép képzésénél, bár az egyes füzetek nem kifogástalanok. Tagadhatatlan, hogy a könyvek, már a ter-

jedelemmel fogva is kevésbé alkalmasak a nép olvasmányaiul. Lamertine szerint: „a nemzeti gondolat kincse, melynek aranydarabjai igen terjedelmesek a nép használatára, a lapok, folyóiratok s rövid közlemények által egyszerűen átalakíttatik nagy mennyiségű váltópénzzé.” A szellemi termékek e váltópénze a legalkalmasabb, s azért az egyesület által járatott lapok stb. a leghelyesebb eszközök a nép képzésére, melyhez járulnának a felolvasások. Im tehát az új feladat: a magyar megyék, ha az erős nemzeti visszatérést ténynyé akarják tenni, vessék ki az 1% közműv. pótdót s ebből szervezzék a terület minden községében a népkaszinók és ill. ezzel kapcsolatban az ifjusági olvasó-köröket: a szövetségbe lépő kulturegyletek vezetői pedig tegyék lehetővé ez egyleteknek a szellemi termékek olcsó beszerezhetését. Ha 1000 vevő helyett 50000 lesz, tehetik azt könnyen. Shakespeare angol olcsó kiadása pénzünk szerint 75 krba kerül, a magyar olvasó pedig cca 30 firtért jut hozzá. Im ezért nincs nálunk vevő és olvasó közönség; im ezért nem oly erős a nemzet kultúrája s ezért van még az értelmiségnél is oly nagy közöny a magyar kultúra, tehát a nemzeti reagálás kérdésénél. E két működési tér az, amelyet kulturegyleteink munkán kívül hagynak s ez, a mi egyedül villanyozhatna, hiányozván: zsibbadtság és papiros-láng az egész ígvekezet.

A kulturegyletek bár beveszik programjukba s e l s ő s o r b a n h a n g o z t a t j á k a társadalom-szerű ténykedéseket, voltaképen alig tesznek egyebet, mint átvállalják az állam kötelességét azáltal, hogy iskolák és kiseddóvók felállítására törekednek. Ez utóbbi intézmény egyik válfaja: a menedékhely, még joggal lehetne munkájok anyaga, de az iskola és rendes óvó-intézet semmiképen nem tartozik oda. Nem, mert az állam az egyetemes hatalom, mely az egyetemes fejlesztés eszközeit is jogszerűen alkalmazhatja, s ha a társadalom az 1% cultus-adót megajánlja, ezt csak oly intencióval teheti, hogy pótolja a hiányokat ott, hol — emberi tökéletlenség folytán — a hatalom keze nem végezhet el mindent. A legtökéletesebb intézménynek is vannak hiányai, ezeknek helyrehozása feladata a társulati működéseknek. Ilyenek különösen nemzetiségi vidékeken a szegénységből eredő bajok. Lássák el első sorban a kulturegyletek a szegény tanulókat magyar tan- és jutalomkönyvekkel, a magyarul megtanultakat jó irányu magyar művek és imakönyvekkel: többet tesznek, mint egy-két óvó felállításá által, mert emelik a népiskolai képzés niveauját: — aztán, mint fennebb mondám, szervezzék itt is az ifj. köröket.

Rendesen egyik hatalmas tétele a közm. egy. budgettjének a tanítók jutalmazása. Eltekintve attól, hogy a tanítótság jobbjai, kik pedig működésük által leginkább érdembe hoznák a jutalmat, az ellen, mint ilyen ellen már önbecsérzetüknél fogva állást foglalnak, s így abból nem kérnek: e jutalmazás mindenképen indokolatlan és impracticus dolog. Mert a kielégítő anyagi viszonyok között levő tanító maga elítéli e módot, s nála a munkáért való borra való visszatetszést szül s ezt a kulturegyletek vezetői tudván, arra nem is erőszakolják; — a nyomorult viszonyok között levő iskoláknál pedig már érdemet nem jutalmaz, alig levén egyáltalán taneredmény, csak a tanító helyzetén enyhít, ez pedig akármily humánus dolog lehet, de nem feladata a kulturegyleteknek.

Sok közül e néhány megjegyzést tevén, még egyre kell kiterjesz-

kednem, mely a kultúregyletek működésének nagyon fontos részét képezné, de melyre alig fordítanak figyelmet.

Tudvalevőleg az élet, a forrongó mozgás, az ipar s kereskedés, s a nemzetiségi területi kedvező viszonyok minden kulturális hatás nélkül is nagyon befolyolnak valamely nyelv elterjesztésére. Arra kellene tehát hatni, hogy a megyei külközigazgatási hivatalok az oly góczpontokon helytessenek el, melyek az egész kis vidéket mintegy uralják. A járásban levő hivatalok: járásbíróság, szolgabíróság, orvos, jegyző, tanítók stb. egy kis magyar kolóniát képezhetnek bárhol is. Ezek összetartása ily helyeken szükségszerű és hazafias kötelesség; ez intelligens elem odavonzhat néhány magyar iparost és kereskedőt s már megvan — a gyermekek által — az asszimilálódás kovásza. Minthogy a megyei élet vezetői jóformán a kultúregyleteknek is vezetői, — a viszonyok ily alakítása egyenesen rajtuk áll. — Ismerek egy derék kir. főmérnököt, ki rövid hivataloskodási ideje alatt megyéje területén — nemzetiségi vidéken — a kezelése alatti külszemélyzetet mind magyar emberekből állította egybe. Ezt kellene, hogy mások is tegyék. Más oldalról tartassák nyilván a kultúregyletek a magyarul tanuló ifjak jegyzékét s igyekezzenek ezeknek szerényebb állomásoknál — mint fennebb is — előnyt adni, s végre ápolják a nemzetiségekkel vegyest lakó magyarság faji energiáját. Ez nagyon fontos, mert tudjuk, hogy népünk nagyon hajlandó a nyelvtanulásra s a magyarságból való kivetkőzésre, ha oda van dobva a nemzetiségek közé.

Tudomásom szerint a közm. egyletek alapszabályai majdnem kivétel nélkül felvették az illető megye tanítóit hivatalból való tagoknak. Hát ez szép, s ha tán néhol nem volna az meg, kérje az illető egyesület e kedvezményt részére megadatni. Lehet annak fontossága. Hisz utóvégre is a tanítótság a szakértő ezen kérdéseknél. Jelenjenek meg a gyűlésen, s egymás között meghányva az illető eszméket, igyekezzenek helyes irányú nézeteiknek érvényt szerezni.

A tanítóegyesületek vagy panganak, vagy csak — hogy úgy mondjam — belterjesen dolgoznak s a közönség nem vesz tudomást rólok, hisz az őket közvetlenül érintő dolgokban sem hallja nyilatkozatukat. Hát fontos az, ha bár százszor elmondott paed. elvet százegyzszer is elmondanak, lehet, hogy valakinek még hasznára válhatik, de elengedhetetlen, hogy a kulturális társadalmi mozgalmakban, legalább mint egyesület latba vessék nézeteiket. És nagyon itt volna az ideje, hogy minden megye tanítóegyesülete kérelmezze a megyei bizottmány — s közgyűléstől az ifj. s népkaszinók alapját képezhető 1% pótdió kivetését, s vegye kezébe a szervezést; általában pedig ne engedje, hogy a kulturális mozgalom nélküle — az ügy rovására — történjék.

Hitter Ferencz.

Tanulságok a módszertan történetéből.

1. A történet-philosophia mutatja a tényezőket, melyek az emberiség történetében a legfontosabb politikai, társadalmi s tudományos eseményeket és tüneményeket, egy szóval a haladást, vagy a megállapodást, a csökkenést létrehozták; foglalkozik továbbá azon törvények kikötöttségével, melyek szerint az emberi ész az államban, társa-

dalomban, tudományban, és művészetben fejlődik és tanítja, hogy az emberiség életében a létért való küzdelemért különböző eszmék és szenvedélyek egymással versenyeznek, és hogy végül mindig a jó elv, az erkölcsös haladás, a szellemi tökéletesedés fényes győzelmet arat. A tanítás módszerének története szintén egy része az általános történetnek, és ámbár eddig a történészek leginkább a politikai történet filozófiájával foglalkoztak, nem lehet tagadni, hogy a tanítás történetének is van saját filozófiája.

E cikkem tárgya lesz néhány adatot közölni a tanítás történetének filozófiájából, néhány régi, de még szilárd és használható követ nyújtani ezen új szellemi épülethez.

2. A tanítási módszer oly régi, mint az emberiség. Már az első anyák iparkodtak ismereteket közölni gyermekeiknek, törekedtek tanításukat felfogásuk szerint érdekessé tenni. Az első emberek az eszközök megválasztásában gyakran tévedtek, és tanításuk nem mindig tudatosan, sőt lehet mondani inkább ösztön szerűleg történt, de mint minden más tudomány, művészet, intézmény kicsinyből és fokonkint fejlődik, épen ily hasonló kezdetet lehet észrevenni a tanmódszernél is.

Eleinte csak néhány szabály, későbbben a rendszer; kezdetben csak tapasztalat, későbbben az indokolás; eleinte csak ösztön szerűleg, végül öntudatosan. Az ókori művelt népeknél, főképen a görögöknél, rómaiak és zsidóknál a tudományos módszertan már meglehetősen magas fokon állott, de az elemi módszertan, mint rendszerezett tudomány még nem létezett, ámbár már nagy terjedelmű tapasztalatokat gyűjtöttek és szépszámu módszertani szabályokat ismertek. Meghatározták a tantárgyakat, ezeknek sorrendjét, ajánlották a szemléletet, az érdekes egyéni és vallásos tanítást. A középkorban a tudományok nem nagyon haladtak, sőt a természettudományokat megvetették, a népiskolákat elhanyagolták, a tanítók kiképzését figyelmen kívül hagyták. A renaissance korszakában a tudományok új lendületet vettek, a reformatio folytán a szabad gondolkodás és a tervszerű ifjusági nevelés mindinkább elterjedt és akkor a módszertanra is kiterjesztették figyelmüket. A hollandi Erasmus Desiderius, a spanyol Vives János Lajos, a német Melanchton Fülöp és a francia Montaigne Mihály, kik a 15—16 század közt éltek, a módszertan javítására különös figyelmet fordítottak. Ezek vállain álltak későbbben Bacon, Loque, Rattich, Comenius és Franke, kik már az egyes tantárgyak módszerét bővebben iparkodtak tárgyalni.

A 18. század, mely általában a legnevezetesebb korszakokhoz tartozik, a neveléstanra is nagy befolyással bírt, és ennek folytán a módszertan is valódi tudományvá alakult át, főképen a 19. században Pestalozzi, Herbart, Diesterweg és Ziller által, kik a módszertant pszichológiai alapra fektették.

3. Az elemi módszertan származását és eredetét a gyermek iránti szeretetnek köszöni; a módszer alkalmazása által a tantárgyak tanulását könnyebbitjük a tanítás eredményét nagyobbítjuk, az oktatás célját, sikerét biztosítjuk. Míg a betűzetési módszer alkalmazása mellett a gyermekeket két éven át gyötörték, míg képesek voltak gépiesen olvasni, most a gyermekek az írva olvasás alkalmazása folytán nemcsak az olvasást, hanem az írást is kellemes és könnyű módon fél év alatt megtanulják.

4 Minél jobb oktatásban részesül az ifjuság, annál jobban halad a módszertan. Az emberek legnagyobb része a szokás hatalma és az utánzás befolyásának hatalma alatt áll. Az anyák, az atyák, a tanítók legnagyobb része gyermekeiket és növendékeiket úgy nevelik és oktatják, a mily oktatásban saját maguk részesültek. Erasmus pl. azt kívánja, hogy először a gyermekek a görög és latin nyelvet a grammatica útján tanulják és csak elsajátított nyelvismeret után forduljanak a tárgyismerethez, mert ez, az ő nézete szerint, legjobban a görög írók műveiből meríthető. De egészen más véleményen volt Montaigne, ki az ő ifjúságában a latin, görög és a francia nyelvet nem a grammatica, hanem a társalgás útján sajátítá el, és a ki nevelője kíséretében és utazása alkalmával ismereteket gyűjtött magának. Ő már a könyvekből való tanulás ellen lép fel és ezen természetellenes módszer fölött következőleg nyilatkozik: „Az által, hogy a mi gyermekeink mindent csak a könyvekből tanulnak, sem a tanítók sem a gyermekek nem neveltetnek az életviszonyai számára. Mert tényleg szüleinknek minden gondja és kiadása csak oda irányul, hogy fejünket minél több tudománnyal töltsék meg; vajjon ez ítélőképességgel és erénnyel történik-e, arra nem gondolnak. Mi csupán azért munkálkodunk, hogy emlékező tehetségünket tulterheljük, és a belátást s a szívet üresen hagyjuk. Mi tudjuk mondani: „Cicero így beszélt“, „Plato azt csinálta“ „Ezek Aristoteles szavai“. De mit mondunk mi magunk? Mi a mi saját ítéletünk? Mit cselekedünk mi? Amazt egy kajdác is ép úgy teheti, mint mi. Mit használ, ha gyomrunkat hussal megtömjük, midőn azt nem emészthetjük meg, ha az bennünk át nem hasonul, hogy minket erősítsen“. A népiskola és a tanítóképző intézet egymáshoz való viszonya abban is mutatkozik, hogy a tanítók methodikai műveltsége és gyakorlottsága azon népiskola minőségétől függ, melyeket ezek fiatalságukban látogattak.

5. Már a 17. században Ikkelsammer Bálint és Ladiver Illés figyelemztették a betűtétési módszer czélszerűtlenségére, már a mult század végén feltalálta Stefani a hangoztatási módszert, és 50 évvel ezelőtt már Graser ajánlta az írva-olvasási módszert.

De ennek alkalmazása sokkal későbbben terjedt el. Így pl. azon módszertani könyv, melyet Benedek Márton az esztergomi mesterképző intézet tanára 40 évvel ezelőtt írt, az olvasás tanításánál még mindig csak a betűtétési módszert ismerteti. Ha általában a methodika történetében a tanítási elvek pl. a szemléltetés, az öntevékenység, a önnevelés, a kézimunka tanítás eszméjének fejlődését figyelemmel kísérjük, azt találjuk, hogy az embereknek a gondolkodás iránt való restsége, a reformok és új dolgok iránt tanúsított indokolatlan ellenszenvé vagy más magánérdekek és előítéletek a methodikának haladását gátolták.

6. A methodika gyorsabb elterjedésére a kormányok nagy befolyással bírnak. Lorántffy Zsuzsánna, fejedelemmé meghívta Comeniust Magyarországba és rövid idő múlva az iskolák állapota javult. Mária Terézia idején a „Ratio educationus“ című iskolaszabályzat bocsáttatott ki, mely által a magyarországi iskolák új lendületet nyertek. Az 1868-iki népiskolai törvény behozatala folytán és a magas kormány tanügyi rendeletei következtében Magyarország népiskoláiba új módszertani szellem

vonult be, és ezen 20 év alatt a magyarországi iskolákban a helyes módszer gyorsabban és sokkal általánosabban terjedt, mint előbb 200 év alatt.

7) Sokrates, Aristoteles, Quintilian, Bacon Locke, Comenius és Herbart voltak különös befolyással a methodika haladására, mert ezek leginkább tapasztalati módon foglalkoztak a logikával, a rhetorikával és a psychológiával. E módszertani fogalmak: „analytikai és syntetikai tanmenet, inductio és deductio, concret és abstract módszer, felsőbb és alsóbb fogalmak“ stb. a logikai módszertanból vannak merítve.

Ha a tanító nem tudja a gondolkodás törvényeit, az ember természetét és az előadandó tudományok történeteit, akkor jó, tudatos és művelt tanító címére igényt nem tarthat. Ezen 3 tudomány, t. i. az embertan, a gondolkodástan és a módszer története, a methodikának legfontosabb segédtudományai közé tartozik; ezen 3 tudományt sokkal alaposabban kellene tárgyalni a tanítóképzőkben, mint az eddig történt.

8) A módszer haladása az illető tudományok ismeretétől függ. Pestalozzi pl. kitünő paedagogus volt, de az egyes tantárgyak módszerének javítása nemcsak neki, hanem azon tanítóknak is köszönhető, kik intézetében az illető tantárgyat tanították. Ramsauer, Pestalozzi tanítványa és később tanítótársa, volt az, a ki a rajz módszerét javította. A természettan módszerét leginkább Krieger, a vegytanét Stockhardt mozdították elő és mindketten kitünő szakférfiak volt tantárgyaikban.

9) Egy új tantárgy behozatala alkalmával ennek módszere kezdetben nagyon tökéletlen, azt tapasztaljuk jelenleg az alkotmánytan, az egészségtan és a kézimunkatanítás módszerénél. Az első lépés leginkább a tananyag megválasztására vonatkozik és rendszeren csak abban áll, hogy nagyobb tudományos könyvekből kivonatban egy kis könyvecskét szerkesztenek. Némely szerző azon véleményen van, hogy a katechetikai alak alkalmazása által a tananyag kérdések és feleletekben való rendezése által a módszer netovábbját már elérte; későbbben látják be, hogy a tananyag megválasztásánál, elrendezésénél és feldolgozásánál a tantárgy összhangzó célját minőségét és történetét, de különösen az ifjuság fejlődési fokát, felfogási tehetségeit, továbbá a tanításhoz megfelelő taneszközöket is kell tekintetbe venni.

10) A tudományok történetében azt találjuk, hogy a különböző századokban az egyes tudományok becsé nem volt egyenlő, hogy a tudományok előmozdítása és felvirágozása a változásnak alá van vetve. A módszertan szintén tud oly korszakot felmutatni, midőn nagyon becsülték, sőt túlbecsülték, és ismét oly korszakokat, midőn becsmerélték. Basedow idején az emberiség boldogságát, a nemzet jólétét majdnem csupán a módszertantól vélték függővé tenni, úgy, hogy ennek következtében mások szükségesnek tartották ezen túlzásra figyelmeztetni. Midőn a katechisatio barátjai azt hirdették, hogy a népiskolában a gyermekeknek nem szabad az igazságot előadni, hanem mindig kérdések által a gyermekekkel feltaláltatni, Goethe, a költő ezen hamis nézetet következő epigrammban gunyolta ki:

Catechisation.

Lehrer:

Bedenk' o Kind! woher sind diese Gaben?
Du kannst nichts von dir selber haben.

Kind:

Ei! Alles hab' ich vom Papa.

Lehrer: Und der! woher hats der?

Kind: Vom Grosspapa.

Lehrer: Nicht doch! Woher hats den der Grosspapa bekommen?

Kind: Der hats genommen.

A jelen korszakban sok tanító szintén hivatva érzi magát a módszertani irodalmat új tankönyvek által javítani a nélkül, hogy a módszertan valami lényeges haladást tenne, a nélkül, hogy ezen újítások a logika és lélektan törvényeivel megegyeznének. Ezen káros irodalmi irány folytán ismét más tanfériak lépnek fel azon állítással, hogy a tantárgyak módszere nem tanfériak, hanem szaktériak és tudósok által nyert új lökést és előmozdítást.

Milyen különbözők a vélemények a népiskolában tanítandó tantárgyak fölött? Van egy párt, mely a népiskolából a besz. és ért. gyak. kiküszöbölését kívánja, és van egy oly párt is, mely a nemzetgazdászati behozatalát a népiskolába sürgeti.

Igy látjuk, hogy a módszer tökélyesítése, úgy mint minden más tudomány haladása csak küzdelem által jön létre. Vajjon kell-e a tizedes törteket a közönséges törtek előtt tanítani? Vagy nem kellene-e a népiskolában kétféle olvasókönyvet t. i. egy külön szépirodalmi és egy külön reáltudományit használni? Uralkodjék-e az iskolában a realizmus v. idealismus eszméje? Szükséges-e a görögnyelv ismerete a művelt osztályok számára? Ezen és még más kérdésekkel foglalkoznak a mostani tanárok és tanügyi államférfiak. Ily vita-kérdések új életet hoznak a paedagogiai világba, buzditják a gondolkodókat, felébresztik a resteket és megóvják a tanítókat a visszaeséstől, a hátramaradástól.

A haladás a legnagyobb ellensége a közömbösség. Hogy az tőlünk távol maradjon, kívánom teljes szívemből.

Léderer Á.

TÁRCZA.

Karacs Teréz paedagogiai nézetei.

„Hitem szerint alig lehet jelenleg honunkban fontosabb dolgot tárgyalás alá vennünk, mint a nőnevelést. Szintén kilencz százada már annak, hogy e földön él a magyar nemzet és ugyanannyi század óta hever parlagon erőteljes népünknek azon osztálya, melyet az álladalom szerkezetét rendező férfi a nő nevezete alatt különböztetett meg magától. Az erősebb férfinem nálunk sem vette figyelembe, hogy a miként egy test és lélek a nő és férfi a természetben, úgy egészségessé, összhangzóvá kellene azokat tenni a társadalomban is, ha az állam erőteljes életét és virágzását óhajtjuk, és hogy nem szabad a nőnemet elparlagosulni engednünk, ha az emberiséget fonséges kifejlődésében gátolni nem akarjuk.

A férfinem ezen szükkeblüségé megboszulta magát; mert annak, hogy a mennyit csak lehetett megtagadtak a nőnemtől, most az a szomorú

következménye, hogy szellemileg kimagasló férfiak is árván kapkodnak azon tervek és módok után, a melyek által a porban maradt nőnemnek fölemelése biztosan eszközölhető volna. Ámde az egész művelt világban egészen napjainkig uralkodó azon fonákság, mely abban nyilvánult, hogy a férfifele nem osztá meg szellemi haladását a nőfélével, még sokáig éreztetni fogja átkos súlyát az egész emberiséggel. Mi származott abból, hogy a férfiak önzésből vagy rövidlátásból ráfogták a nőkre, hogy a miként a kardforgatásra gyöngék és alkalmatlanok, ép úgy képtelenek a szellemi emelkedésre is? Az, hogy az emberiség, mely századunkban a szakértelmiséget illetőleg oly rendkívül előrehaladt, az igazi műveltség dolgában mégis oly kétes állapotban szenved. És miért? Mert a mit a férffél megvilágít, azt az életben mégis csak nagy hivatással bíró nőfél behomályosítja, s amit amaz épít, emez értelmi felejtlenségben lerontja s az emberiség haladását, művelődését gyökérszálaiban meggyöngíti, elferdíti. Röviden, elvitázhatatlan igazság, hogy ha az emberiséget rendeltetésének magaslatára akarjuk emelni, akkor annak minden részére, s különösen a nőnemre is a leggondosabb ápolást kell fordítanunk. Hanyagold el a nőnem nemesítését, megrontottad a tőle származó ivadékot is! És ezt a komoly igazságot nekünk magyaroknak is kellő figyelembe kell vennünk; mert semmi sem bizonyosabb mint az, hogy a míg hazánkban a kellő intézkedések meg nem tétetnek arra nézve, hogy a nőnevelés helyes irányt vehessen és a kívánatos eredményre vezessen, addig hiában erőlködik a nemzet minden nemesebb fia azon, hogy a hazát boldogítsa; mert míg a magyar nők az értelmetlenség salakjától meg nem tisztulhatnak, addig mindig vissza fogják rántani a nők a feltörekvő férfinemet emelkedésében s újra meg újra megbénítják a nemzeti tetterőt, a melynek hatását ép ott ellensúlyozzák, a hol az a nagyottevői részletekben nyilvánulhatna mindaddig, míg nem az kimerülve sorvadásnak fog indulni.

Sokban vitatják a nők egyenjogosítását, emancipációját és azt követelik, hogy a nőket is kellene képezni arra, hogy hivatalokat viselhessenek és ipart űzhessenek. Ezen követelésben én sem lehetlenséget, sem képtelenséget nem látok; mert okoskodásom minden részrehajlástól ment lévén, nem látja be, hogy a nőket miért ne lehetne egyik vagy másik életpályára kiképezni ép úgy, miként a férfiakat; hisz szellemük ép úgy tökéletesíthető, mint a férfiaké. Azonban tévesnek tartom azt az erőlködést, mely a nők neveltetését csak azért sürgeti, hogy bebizonyíttassék, miszerint a nő teljesen egyenlő és egyenjogu a férfival. Sokkal szebb munkakör vár a nőre a rendezett viszonyokkal bíró társadalomban, semhogy azt a józan észszel megáldott s művelt nő szívesen fölcserélhetné azzal, a mely rája a hivatalnoki vagy iparüző pályán várakozhatik. A nő osztályrésze a rendezett társadalomban az, hogy embert neveljen; a férfé, hogy a társadalomban mint szerző és küzdő tényező helyt álljon. A nő arra van hivatva, hogy üdvöt, a férfi arra, hogy kenyeret osszon. Kérem, melyik fél nem lehet megelégedve hivatásával, ha czélul a cselekvést és nem a csillogást tekinti? Véleményem szerint tehát nem a nőemancipációért, hanem a nőnevelésért, a nagy kötelességeinkre bennünket ügyesekké tevő nőnevelésért kell küzdenünk. Mert a nők nem azért állnak hátrább, mint férfifelük, mivel nem pályá- és versenytársak, hanem azért, mivel a számukra a természet által is kijelölt feladat megoldására nem bírnak kellő érdemiséggel.

A melyik nő gyermekeinek nevelését, házának kormányzását érti és végezni akarja, az épen úgy nem érhet reá polgári hivatalt viselni, mint a hogy a hivatal kötelességeit híven betöltő férfi nem lehet gyermekeinek nevelő dajkája, szívet nemesítő édes anyai gondozója. Hogy pedig a nő szerepet cseréljen a férfival, ezt, ha a női hiúság helyeselné is, a női szív nem engedhetné meg. S csak is azért, mivelhogy nem minden egyes nő lehet feleséggé, anyává, háziasszonyává, kell a társadalmat rendező férfiaknak oly módokról is gondoskodniok, hogy azon leányok, kik sem férjhez nem mehetnek, sem a reájok maradó vagyomból meg nem élhetnek, szükség esetén valamely nekik való hivatalba léphessenek, avagy ipart üzhessenek, egyik vagy másik életpályára előkészítettén. Attól nem kell tartani, hogy az esetben, ha az ily nők a kenyéradó életpályákon is tért foglalhatnak, nem jut majd elég kenyér a férfiaknak.

Hála Istennek, azonban ma már csak a rövidlátók nem tudják, hogy a nőnevelés emelését nemcsak az álladalmi rend föntartása igényli, hanem az emberiség fejlesztése és jóléte is megköveteli.

Tudja ugyan mindenki, hogy nincsenek e czélnak megfelelő nőnevelő intézeteink és hogy a melyek léteznek, hozzáférhetetlenül drágák és leányainkat idegen istenek bálványozására tanítják és nem adnak igazi nőnevelést; de csak kevesen hangoztatják, hogy oly nőnevelő intézeteket kell a törvényhozás segédelmével állítanunk minél többet, a melyekben minden egyes honleány, ha nem is ingyen, de legalább a legolcsóbbra leszállított áron, tisztán nemzeti szellemben vezetett, szilárd, az egész életet megvilágító, az egész életre kiható neveléshez juthasson. Ha majd a nők értelmes, észszerű nevelésben részesülnek, ép oly képesek lesznek a főnők feladatának, valamint az egyszerű polgárnők kötelességeinek betöltésére; mert a miként a jó emberből, úgy a jó nőből is minden jó válik. A nőnevelésnél az legyen a főelv, hogy a leánykákból jó nőket és csak is nőket képezzünk.

A nőnevelésnél először arra kell a főgondot fordítanunk, hogy a nő, az emberiségnek felerészét alkotó ezen elem, a másik féllel teljes összhangzásba juthasson s azt helyes fejlődésében necsak ne akadályozza, hanem hathatósan támogassa; azt emelni és erősíteni képes legyen. Vigyáznia kell a nőnevelőnek arra, hogy a nőt, aki arra van hivatva az álladalmában, hogy a polgárság első testi és lelki ápolását és nevelését eszközölje, ezen nagyszerű feladatára képessé tegye. Alkalmassá kell a nőket arra képezni, hogy a kisdetek családi nevelését észszerűen végezhessék, hogy a nemzetet hasznos tagokkal szaporíthassák; mert nem kell hinni, hogy mit az anya elmulaszt, azt a tanító intézetek helyrehozzhatják. A tanító intézetek a legtöbb esetekben csak arra alkalmasak, hogy a szakértelmiséget fejlesszék és a gyermekből a társadalom számára alkalmas tényezőket képezzenek; emberré nevelni a gyermeket, szívet meg-nemesíteni, jellemének alapvonásait kiformálni a szülő, az édes anya van hivatva; az anyai nevelés hibáit és hiányait csak ritkán igazíthatják avagy pótolhatják ki az iskolák. Az élet olykor simit annyit rajtunk, hogy keserves bukdosás után eljuthatunk azon fokra, a melyen önértettel örülhetünk emberré fejlettségünknek ámdé mennyi a siratni való az ily módon való czélhoz jutáson!

(Vége következik.)

Egyesületi élet.

A **Népnevelők Budapesti Egyesülete** mult hó 30-án a Kazinczy-utcai iskola épületében választmányi ülést tartott, melyen tizennégy választmányi tag volt jelen. György Aladár mint elnök a gyűlést megnyitván, bemutatja a fővárosnak egyesületünkhöz intézett azon átiratát, a melynek alapján a Karacs-ünnepély az új városház dísztermében volt megtartható. A választmány örömmel vett tudomást az egyesületet ért eme megtiszteltetésről, s tekintve azt is, hogy ez az első eset, hogy egyesületünk e közgyűlési tennet megkapta, egyhangulag elhatározta, hogy a polgármester urnak — irántunk tanúsított jóindulata s lekötöztető előzenyiségeért — jegyzőkönyvileg ad hálás köszönetének kifejezést.

Ezzel kapcsolatban megemlékezik elnök a paedagogiumi ifjuságról is, mely a Karacs-ünnepélyen történt megjelenésével, valamint szépen sikerült karénekével nagyban hozzájárult az ünnepély fényének emeléséhez. A választmány a nevezett ifjuságnak is közreműködéséért őszinte elismeréssel adózik s elhatározta, hogy a paedagogium igazgatója- s tanári karának s általa az intézet ifjuságának külön fogja köszönetét kifejezni.

Somlyay J. szerkesztőnek a Karacs-jubileum alkalmával tett azon indítványára vonatkozólag, hogy az Eötvös alapnál „Karacs Teréz“ neve alatt alapítvány tétessék, az elnök a gyűlés hozzájárulásával Somlyay Józsefet és Péterfy Sándort küldötte ki gyűjtőbizottság szervezésére. — Felolvastatott azután Békey Imre és Tóth József kir. tanfelügyelők felhívása, hogy a jövő évben tartandó Gönczy-jubileum ügyében eljáró rendezőbizottság ülésein egyesületünk is vegyen részt. A választmány Wehner Gy. alelnököt, Somlyay J. szerkesztőt és Glatz Gy. titkárt bízta meg, hogy egyesületünket ez ügyben képviseljék.

Lényeges részét képezte a gyűlésnek a június hóban tartandó majális ügye. Wehner Gyula, az ünnepély rendező bizottságának elnöke, jelentést tett az eddigi munkálatokról, melyekért a választmány máris köszönettel tartozik egyesületünk e derék alelnökének, kinek ismert ügybuzgó tevékenysége megnyugtató biztosíték az óhajtott siker eléréséhez. — A majális június hó 4-kére van tervezve, a miért is Jeny József a „Budapesti Tanítótestület“ elnöke az iránt fog megkeresetni, hogy hívja fel az igazgató és vezető tanítókat, miszerint e napot adják ki iskolájok részére majálisi szünetül. — Tekintve, hogy e tervbe vett ünnepély mind anyagi, mind erkölcsi tekintetben fontos eseményét akarja képezni egyesületi életünknek, megbízott Wehner Gy., hogy csatlakozásra hívja fel az összes rokon egyesületeket s hogy ez ügyben teendő intézkedéseiben a rendező bizottság a siker biztosítása tekintetében minél nagyobb nyilvánossággal járjon el. Több apróbb ügy elintézése után a gyűlés véget ért.

Váradi Amadé,
egyl. jegyző.

Levelezés.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy a „Népnev. Lapja“ t. olvasóit egy oly körülményről értesítsem, melyről minden tanító-ember — úgy hiszem — az

öröm és fájdalom vegyült érzetével vesz tudomást. Az örömeivel, mert jól esik hallanunk, hogy abban a körben is, melyről szó van, vannak a nevelésügynek önzetlen barátai; a fájdalom érzetét az a kérdés lépteti fel, miért nem ily barátja a nemzet legszentebb ügyének a többi is? miért nyomja el az egyéni önzés és a rideg osztályérdek a hazafiságot és emberbaráti szeretetet?

A papságról van szó

El nem tagadható szomorú tény, hogy az embernevelés két rokon tényezője: papság és tanítóság között kiegyenlíthetetlennek látszó ellentét uralkodik. Meddő harcok, kicsinyes torzsalkodások, aprólékos személyi hereze-hurczák nyomai jelölik azt a határt, mely e két tábor közé ékelődik.

És ránk nézve az a tudat teszi keserűbbé e helyzetet, hogy ennek nem mi vagyunk okozói s erről tenni nem áll módunkban; mert amint a bajok forrása, úgy a viszony-változás lehetősége is az ellenség kezében van. Sajnos, hogy „ellenség”-nek kell neveznünk. Sajnos, hogy maguk tették magukat azzá — ok nélkül!

Ezen sajnálni való körülmény kifolyása, hogy a tanítók körében legalább is guymosolyt kélt minden oly hír, mely valamely papnak a tanügyi körül szerzett érdemeiről szól. „Ismerjük már az ily érdemeket”, szoktuk rámondani: mert ezek leggyakrabban a tanító fáradalmi eredményével való hivalkodások az ő javukra.

Ám ez alkalommal nem ilyenről van szó.

Zettner Sebő, a pestmegyei Kaláz község jobb parochiát s vörös collarét érdemlő derék plébános nem azok közé tartozik, kik szolgai kézsősokra, hanem, kik barátságos kézsorításra nyújtják kezököt a tanítóknak.

Sokat lehetne arról beszélni, a mit e minta-pap a község felvirágzása, jóléte érdekében tett. De ezuttal csak az iskolaügy körüli tevékenységéről s áldozatkészségéről szólunk.

Mit tett Zettner? Látta, hogy az iskola túltömött, hogy a tanítóknak a keze alatt mintegy 130—150 tanítvány van; tudta, hogy az eklézsia szegény, hogy segéd-tanítóról merénylet volna szólni, mikor még hely sincs, a hol az esetleg elválasztandó osztályt el lehetne helyezni. Az iskola szüknek bizonyult, itt hely nincs; a tanítói lak is szükkecske s a tanító emnyi tanítvány mellett kimerül, nem bírja a munkát.

S lássuk mindezen nekézségokkal szemben a derék plébános mit tesz. Összehívja egyháza hiveit, előljáróit tanácskozára. — Ő — maga belátja, hogy a financiák úgy állanak, hogy építésről, segéd-tanító meghívásról szó sem lehet. De viszont beláttatja, hogy tanításról ily körülmények között szintén nem lehet szó. Mit tegyenek? pénz nincs, emél fogva új iskola-szoba sincs és segéd-tanító sem lehet. Majd jövő évre talán? vagy 2—3 év múlva ha lesz pénz? — Ekkor áll elő a plébános s azt mondja: tudják mit? Ha kötelezik magukat, hogy két év múlva iskolát építenek és segéd-tanítót hívnak meg, akkor én a plébánia pénzből előlegezem a pénzt egy iskola-szoba bérlésére s kötelezem magamat 2 évig a gyermekek rendes oktatására ingyen.

Az előljárók látva papjok áldozatkészségét s ügybuzgalmát, nem tehettek egyebet, mint rámondani az igent. S most e német és szerb ajkuakból álló kis falucskáknak, mely a fővárostól észak-nyugatra fek-

ingóságait (tehát egész vagyonát) elkötyvettyelik a hitelezők. De arra már mégse voltunk elkészülve, a mi Nagy-A tádon történt. Ennek a mezővárosnak a képviselőtestülete a közoktatási miniszteren, aki az iskolájok évi segélyét leszállította, úgy áll bosszút, hogy nekiment a tanítók magánvagyonának, s ebből vett kárpótlást a tulajdonosok beleegyezése, sőt megkérdése nélkül, talán épen ellenzésük daczára, tehát erőhatalommal. Ilyen tet'nek kell minősitenünk ama képviselőtestület azon eljárását, hogy a tanítók 500 frtnyi évi fizetését egy böles határozat'nal 300 frtra szállította: mert az az egyszer megállapított tanítói fizetés oly magántulajdon, melyből egy fillért elvenni az eltulajdonítás számába jön. Valóban nincs már más hátra, minthogy valami böles kupaktanács „határozatilag” kimondja, hogy: „a mi tanítóink ezentul tartoznak ingyen tanítani, s ha e mellett valamit enni is akarnak, hát menjenek mellékfoglalkozásképen — krumpelit kapálni.” Ez lenne tán méltó válasz arra a panaszra, a mit a tanítók az anyagi helyzet nyomorúságos volta miatt hangoztatnak.

— **Tanítók kérvénye a parlament előtt.** A képviselőház ez évi ápril 30-án tárgyalta a kérvényi bizottságnak kétféle tanítói kérvényre adott véleményét. Az első a „Háromszékmegyei tanítótestület” sepsi-olt vidéki járáskörének kérvénye a tanító fizetések hátralekös összegének gyors kifizetése és jövőndő pontos kiszolgáltatása tárgyában. A másik a polgári iskolai tanítók egyesületének kérvénye az iránt, hogy a vallás- és közoktatási miniszter a polgári iskoláknál tanító egyéneket rendeletileg t a n á r - c z i m m e l ruházza fel. A kérvényi bizottság mind a kettőre nézve azt javasolja, hogy a kérvény adassék ki a miniszternek. — A tárgyalás folyamán felmerült nézeteket közelebb ismertetni fogjuk.

— **Európa iskoláiról** érdekes statisztikát közöl a „Figaro.” Oroszországban van 32 ezer iskola, melyből minden 2300 lakosra esik egy; Ausztriának 29000 iskolája közül minden 1210 lakosnak van egy; Itáliában minden 600 lakosra jut egy iskola a 47.000-ból. Spanyolországban szintén minden 600 lakosra jut egy a 29000 iskolából, úgyszintén Angliában is egy iskola jut minden 600 lakosra az 58.000 iskolából. A németeknek minden 700 lakos után van egy iskolájuk a 60.000-ból. Franciaországnak 71.000 iskolája van, melyből minden 500 lakosra jut egy. Így tehát Franciaországnak van Európában a legtöbb iskolája.

— **Értesítés.** Peres Sándor, áll. gyakorl. isk. tanító Losonczen, lapunk utján értesíti mindazokat, kik „Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításához” című munkájára előfizettek, hogy műve nyomdai akadályok miatt csak május hó vége felé jelenik meg, megrendeléseket tehát e hó végeig mindig szívesen fogad a szerző.

— **Péterfy Sándor** munkatársunk „Minő paed. nézeteket hirdettek Rómából a Hunyadiak korában?” című tanulmányának befejező részét tárgyalalmaz miatt jövő számunkra kellett halasztanunk, miért olvasóinktól elnézést kérünk. Szerk.

— **A lévai állami tanítóképezdében** az 1887. évi tanképesítő vizsgálat június hó 23 s következő napjain fog tartatni. Születési, tanulmányi és működésről szóló bizonyítványokkal felszerelt kérvények az illető tankerületi királyi tanfelügyelőség utján ugyanazon hó 5-ig küldendők be az intézet igazgatóságához. — Léván, 1887. évi ápril hó 21-én. Szabó Lajos, igazgató.

— **Halálozás.** A f. v. tanítói karnak ismét halottja van. Stauffer J. Adolf, a várbeli közs. el. leányiskola igazgató-tanítója, e hó 5-én hosszas szenvedés után életének 56. évében elhunyt. A megboldogult 31 évet töltött a tanítói pályán; fáradhatatlan munkása volt a népnevelés ügyének, sokat tett a tanítói közszellem felkeltése- és ébrentartásáért, a budai tanítóegyletnek bosszabb időn át volt elnöke, sikerdus működéséért ez egyet utóbb tiszteletbeli tagjának választotta. Tudománosan képzett, jeles paedagógus volt. Halálát nemcsak neje és ifju leánya, hanem a főváros tanítótsága is siratja. Temetése e hó 7-én (szombaton) d. u. 4 és fél óra-kor lesz az I. ker. vár, iskolatér I. sz. a. lakásáról. Áldás és béke hamvaira!

Szerkesztői üzenetek.

P. J. Sz.-Fehérvár. Megkaptuk, közölni fogjuk okvetetlenül még a szümidők előtt. — **P. S. Losoncz.** A munka megjelenését mi is óhajtva várjuk. — **L. M. N.-Szeben.** Jönni fog. — **D. L. Losoncz.** Mihelyt terünk engedi, közöljük. — **W. B. Zilah.** A múlt évi teljes folyammal lapunk kiadóhivatala már nem rendelkezik. — **T. M. Rácze-** keve. Az 1 frtot megkaptuk. — **F. A. Budapest.** W. meghívóját méltasd figyelmedre!

H i r d e t é s e k.

Brünni kelméket

elegáns

nyári öltözetre3-10 méteres szelvényekben,
minden szelvény 4 bécsi rőf

≡ frt 4.80 igen finom ≡

≡ frt 7.— legfinomabb

≡ frt 10.50 legeslegfin. ≡

valódi gyapjuból,

valamint kammgarn és felsőka-
bát kelméket, ugyszintén utazó-
plaideket, dbját 4 és 6 frtért,
szállít az összeg utánvétele
mellett a szilárd és jóhírűnek
ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF*Brünn, Ferdinandsgasse Nr. 32.***Magyarázat.** Minden szelvény3.10 mtr. hosszú és 136 cm.
széles, s így teljesen elegendő
egy tökéletes férföltözetre. —A fönnebbi czég ismeretes szil-
lársága és jelentékeny mun-
kaképessége kezeskedik arról,hogy csak a legjobb áru, pon-
tosan a választott minta sze-
rint szállittatik. — Miutánmost igen sok szédelő czég
„brünni áruk“ köpenye alatt

garázdálkodik, ezek ellenében

a fönnebbi czég mintákat
küld ingyen és bérmentve.**A legnagyobb
ujdonság****Csak 6 frt 75 kr.**az ára egy újonnan készített was-
singthoni remontoir**órának,**mely kulcs nélkül fölhuzható és pontos járá-
sáért 5 évi jótállás vállaltatik.

Csak egyedül ezen óra pótolhatja a valódi
arany órát első sorban finom szabályozása,
másodsorban kitűnő járása, továbbá valóban
pompás tokja által, miért is bárkinek a leg-
jobbban ajánlható. Kapható egyedül és kizáró-
lag a pénz előleges beküldése vagy utánvét
mellett a

Rabinowicz**Waarenhaus****zur „Monarchie“**Wien III. hintere Zollamtstrasse 9. N. N. féle
cégnél.**Hirdetéseket**

a

„NÉPNEVELŐK LAPJA“

valamint minden bel- és külföldi hirdetés számára árszabály szerinti
árak mellett elvállal

LANG LIPÓT

nemzetközi hirdetések felvételi irodája
Budapest, V. József-tér 14. sz.

Fogalmazás és csoportosítás a leghatásosabb alakban. —
Fölvilágosítások a bármely esetben legalkalmasabb lapokról és
költségtervezetek a legkészségesebben adatnak.

Nyom. Müller K., ezéltt Münster K., könyvnyomdájában, II. kerület, fő-utca 20.